

İSTANBUL
İL MİLLÎ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ

**OKUL ESTETİĞİ
ÖNERİ KILAVUZU**

İMTİYAZ SAHİBİ

İstanbul İl Millî Eğitim Müdürlüğü adına
Levent YAZICI
İstanbul İl Millî Eğitim Müdürü

GENEL YAYIN YÖNETMENİ

Levent ÖZİL
İstanbul Millî Eğitim
Müdür Yardımcısı

OKUL ESTETİĞİ BİRİMİ

Dr. Filiz KARA BİLGİN
İpek BETNİ
Necati BADEM

İstanbul Millî Eğitim Müdürlüğü

Adres:

Binbirdirek Mah. İmran Öktem Cad. No:1

Sultanahmet Fatih / İSTANBUL

(0212) 455 04 00

www.istanbul.meb.gov.tr

İÇİNDEKİLER

Sunuş

5

Renkli Okullar Mutlu Çocuklar

7

Okul Estetiği

9

Okullarda Renk

11

Okullarda Renk ve Işık Etkisi

22

Okullarda Renk Kullanımı

30

Okulların Ortak Alanlarında
Renk Kullanımı

38

Kaynakça

55

Küresel salgın sürecinde Millî Eğitim Bakanlığımızın 2023 Eğitim Vizyonu kapsamında eğitimle ilgili pek çok alanda birbiri ardına çok önemli uygulamalara hayat veriyoruz. Eğitim ve öğretime erişimin adil şartlar altında sağlanmasının yanı sıra eğitim ve öğretimin kalitesinin artırılması için çalışmalarımız aralıksız devam ediyor. Hiç şüphesiz ilham veren her uygulama ülkemize, milletimize ve çocuklarımıza bambaşka güzellikler getirecek niteliktedir.

Okullarımız, öğrencilerimizin yeteneklerini geliştirdiği, yeni beceriler edindiği mekânlardır. Okullarımızın yapı tarzı yanında bölümlerinin, ses ve aydınlatma sistemlerinin, bahçelerinin ve diğer alanlarının renk seçimlerinin çocuklarımızın ufkunu geliştirecek şekilde tasarlanması önemlidir. İdeal okul binası hangi özellikleri taşımalı, zamanın ruhunun gerektirdiği atmosfer nasıl oluşturulmalı, gibi sorular dünya eğitim gündemi bakımından da üzerinde durulan konular arasında. Ayrıca Bakanlığımızın “Yaşayan Okullar Projesi”, eğitim kurumlarının mimari yapılarının öğrencilerimizin ihtiyaçları ve okulların bulunduğu bölgenin özellikleri değerlendirilerek yeniden tasarlanması amacıyla hayata geçirildiğini hatırlamak gerekiyor.

21.yüzyıl becerilerinin öğrencilere kazandırılması sürecinde eğitim ortamlarının ihtiyaçlara göre yeniden kurgulanması büyük önem taşıyor. Zira görsel algının etkili bir şekilde kullanıldığı okul ve sınıf tasarımlarının öğrenmenin kalıcılığı yanında çocukların öğrenmeye karşı olumlu bir tutum geliştirmesini etkilediği biliniyor. Yine aynı şekilde kapılardan sıralara, pencerelerden aydınlatmaya kadar tüm fiziksel çevre unsurlarının bir bütün olarak ele alınması önem taşımaktadır. Mekânların renk dokularının nasıl olması gerektiğini ortaya koyan ve çok kısa bir süre zarfında toparlanan elinizdeki katalogdaki metinler de bu görüşümüzü doğrulamakta.

Merak uyandıran çalışmanın okullarımızın her bir bölümünün yeni bir bakış açısıyla ele alma sürecinde büyük bir sıçrama yaratacağına inanıyorum. Katalogun amacı eğitim ortamlarında hangi bölümde niçin hangi rengin seçilmesi gerektiğine dikkat çekmek ama aynı zamanda konuyla ilgili merak edilen sorulara özlü cevaplar bulmaya yönelik. Her şeyden önce basit gibi görülen renklerle ilgili kararlar alırken bütüncül düşünmenin ne kadar önemli olduğunu hatırlatıyor. Aslında böylece renklerin anlamlarını öğrenerek yeniden, hep yeniden başka bir okul ortamı için kafa yormayı içeriyor bir anlamda.

Okullarımızdaki verimli öğrenme ve dinlenme alanları yoluyla öğrencilerimizin okula aidiyetlerinin geliştirilmesi için hep beraber çalışıyoruz. Umuyorum ki bu katalogda yer alan bilgiler kelebek etkisi meydana getirerek büyük dönüşümlerin kapısını aralayacak; estetik duygularımızı güçlendirerek okullarımızın hayal gücümüzü destekleyen öğrenme alanlarına dönüşme sürecini olumlu yönde etkileyecek. Ağırlıklı olarak renk kullanımına odaklanan elinizdeki katalogun hazırlanmasına katkı sunan, emek veren herkese çok teşekkür ederim.

Levent YAZICI
İstanbul İl Millî Eğitim Müdürü

RENKLi OKULLAR

— Mutlu Çocuklar —

Okul binaları, bahçeleri, sınıf düzenleri ve iç süslemeleri çocukların estetik duygularını ve hayal güçlerini destekleyen öğrenme alanlarıdır. Estetik bakış açısı kazandırılan çocuk, hayatında belli bir disipline ulaşır. Yetişkinlerden öte çalışan sanatsal ve estetik zekâları ile çocuklar dünyayı anlamlandırmada kavramsal düşünmeden önce sanattan faydalanır ve bundan büyük keyif alırlar.

Öğretmen ve öğrencilerin hayatının büyük bir zamanını geçirdiği sınıfların ve okul binalarının onların estetik beğeni algılarını destekler nitelikte planlanması ya da iyileştirilmesi gerekliliği kaçınılmazdır. Okul binalarının 21. yüzyıl eğitim ortamlarının ihtiyaçlarına cevap vermesi, ayrıca aktif araştırmayı, sosyal etkileşim ve işbirliğini, sanal bağlantı ve iletişimi, doğrudan açık bir şekilde kapsamlı bir dizi öğrenme ve öğretme stratejisini desteklemesi gerekir.

Bu bağlamda İl Millî Eğitim Müdürlüğümüz bünyesinde okul estetiği birimi kurulmuştur. Okullarda öğrencilere uygun, verimli dinlenme ve öğrenme alanları yoluyla okula aidiyet duygularının arttırılması, etkin ve etkili öğrenme ortamları oluşturulması amaçlanmaktadır.

Okul estetiği birimi yoluyla okullara binalarını ve dış alanlarını nasıl daha etkin ve verimli şekilde kullanabilecekleri konusunda geri bildirimlerde bulunulması planlanmaktadır.

Okul şartlarını öğrenci ve çalışanları için estetik bağlamda olumlu yönde düzenlemek amacındaki tüm idarecilerimiz;

- Okulun genel iç ve dış boyanmasında renk skalası oluşturma,
- Z kütüphane yerleşimleri,
- Spor salonları,
- Tasarım beceri atölyeleri,
- Öğrenci ve öğretmen dinlenme mekânları,
- Görsel Sanatlar atölyeleri
- Laboratuvarlar
- Okul bahçe düzenlemesi
- Atıl durumdaki mekânların kullanılabilirliği gibi hususlarda

istmemokulestetigi@gmail.com adresi üzerinden Okul Estetiği Birimi ile irtibata geçerek destek alabilirler.

OKUL ESTETİĞİ

Fiziksel çevredeki bütün unsurlar çocuğun gelişimini ve mizacını etkiler. Öğrencisine çalışma, oynama, düşünme, üretme imkânı tanıyan çeşitli mekânlar sunabilen bir okulda öğrenciler; girişimci, özgüvenli, keşfetme duygusuna sahip, takım çalışmasına yatkın bireyler olarak yetişebilir. Bu sebeple eğitim mekânları planlanırken saydam, erişilebilir mekânlar tasarlanmalı, öğretmen ve öğrencinin rahat ve pozitif bir atmosferde bir araya getirilmesi göz önünde bulundurulmalıdır.

Kapılardan sıralara, pencerelerden aydınlatmaya kadar tüm fiziksel çevre unsurları bir bütün olarak ele alınmalı, kullanıcıların ihtiyaçlarına uygun şekilde tasarlanmalıdır.

Görsel algının etkili bir şekilde kullanıldığı öğrenme mekânlarının; öğrenme süresine, öğrenmenin kalıcılığına ve çocuklarda öğrenmeye karşı olumlu bir yaklaşım oluşturmaya katkısı vardır. Dikkat ve çekiciliğin hedef kitle olan çocuğun algısal nitelikleri çerçevesinde sağlanması bu bakımdan önemlidir. Etkin bir öğrenme mekânı tüm duylara hitap etmeli, doğru duylara hitap için ise işlevine göre planlama yapılmalıdır. Örneğin kütüphane gibi konsantrasyon gerektirecek çalışma ortamları fazla renklilikten ve dikkati dağıtacak gösterişten uzak olarak tasarlanmalı, yemekhanelerde iştah açıcı etkisi sebebiyle sıcak renkler tercih edilmelidir.

Eğitim ortamları kapalı alanlarla sınırlandırılmayan ve çeşitlilik arz eden, esnek, işlevsel, duylara hitap eden, merak uyandıran, eğlenceli ve saygı duyulan, çocukların kendi başlarına veya birlikte oyunlar oynayarak yaratıcılıklarını geliştirmeye uygun, birliktelik ve aidiyet hissinin baskın olduğu, sınıfta elde ettikleri kazanımları yaşatacak estetik bir değere sahip yerler olmalıdır.

OKULLARDA RENK

Okul mekânlarının düzenlenmesinde ışığın yoğunluğunun ve ışık kalitesinin iyi bir şekilde kullanılması önemlidir. Renk bir ışık özelliğidir, güneş ışığından meydana gelir. Bu yüzden sadece ışıklı ortamlarda görülebilirler. Güneşli bir günde renkler daha parlak ve canlı, kapalı bir havada ise daha solgun ve koyu görünürler. Renklerin koyu ya da açık görünmesi tutmuş oldukları ışığın azlık ve çokluğundan kaynaklanır.

Renk fiziksel, fizyolojik ve psikolojik sistemde anlam kazanır ve bu üç sistemde incelenebilir. Işık göze gelene kadar olan süreç fizikseldir. Fiziksel sistemde renk, rengi oluşturan ışığın dalga boyunun spektrumdaki ölçüleriyle açıklanmaktadır.

Rengin görülmesi halinin biyolojik olarak açıklandığı fizyolojik sisteme göre renk; ışık ışınlarının değişik dalga boylarıyla göze ulaşıp göz ve beyinde işlenmesi ve algılanması sürecidir. Renk ve renk düzenleri ile beyinde uyanan duyum ise psikolojik sistemde renktir.

Boyanacak olan mekânın işlev, boyut ve aydınlanma özellikleri renk seçiminde etkin olmalıdır. Mekânda gün ışığından faydalanırken doğrudan güneş ışığı alan yerlerde daha soğuk renkler, dolaylı ışık alan yerlerde ise daha sıcak renkler tercih edilebilir. Açık tonlu renkler mekanı olduğundan aydınlık, geniş ve ferah gösterir. Aynı zamanda sıcak renkler soğuk renklerle karşılaştırıldığında daha yakında olduğu etkisi verir. Bu yüzden mekan küçükse soğuk, büyükse sıcak renkler tercih edilebilir.

Renk ile ilgili kararlar verilirken bütüncül düşünölmeli yapı elemanları, duvar yüzeyleri ve tefrişatı oluşturan donatıların renkleri bir düzen oluşturmaldır. Dersliklerde duvar, zemin, sıra, masa, sandalye, tahta, pano gibi yapısal ve donatı elemanları, yapının dış yüzeyi ve her türlü yapısal öge renk tasarımdan ayrı düşünölmemelidir.

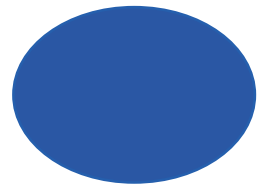
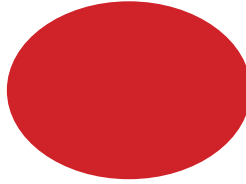
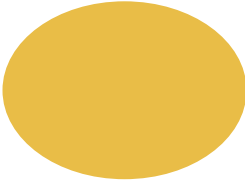
ANA VE ARA RENKLER :

Renk çemberi dikkatlice incelendiği zaman, üç ana (esas) renk olduğu görülür. Bunlar KIRMIZI, SARI ve MAVİ'dir. Bu ana renklerin ikiye ikiye aynı ölçüde karışmasından meydana gelen renklere ara (yardımcı) renk denir.

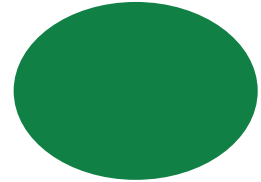
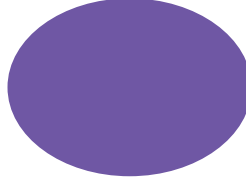
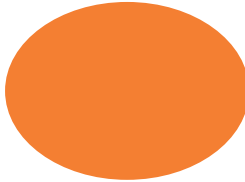
ARA RENKLERİN OLUŞUMU:

Ana Renkler

Ara Renkler

AKROMATİK RENKLER

RENKLERİN DİLİ

Eğitim yapılarının, öğrenciler tarafından algılanan mekânsal imajının pekiştirilmesi ve okulları ile ilgili memnuniyetlerinin ve aidiyet duygularının arttırılabilmesi için renklerden faydalanılabilir.

Renkler; duygusal değişiklikler, soğukluk sıcaklık hissi, büyüklük küçüklük, hacim ve mesafe değişikliklerine, insanları harekete geçirme, heyecanlandırma, sakinleştirme, üşütme, ısıtma, rahatsız veya memnun etmeye neden olan özelliğe sahiptir. Bu nedenle okul ortamları için renkler özenle seçilmelidir.

SICAK RENKLER;

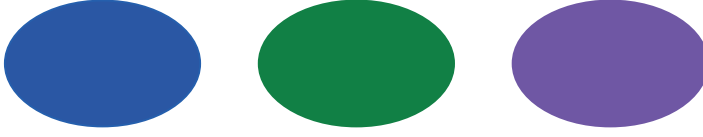
SARI - KIRMIZI - TURUNCU

Sıcak Renklerin Özellikleri:

- * Yüzeylerin ölçülerini büyük gösterirler.
- * Gürültülü, enerjik ve canlıdırlar.
- * Varlıkları, eşyayı yakın gösterirler.
- * Kümeleşmeye elverişlidirler.
- * İyimserlik, samimiyet, yaratıcılık ifadesidirler.
- * İştah açarlar.
- * Soğukta kullanılırsa sıcaklık, neşe verirler.
- * Çok sıcakta kullanılırsa bunaltıcı olurlar.

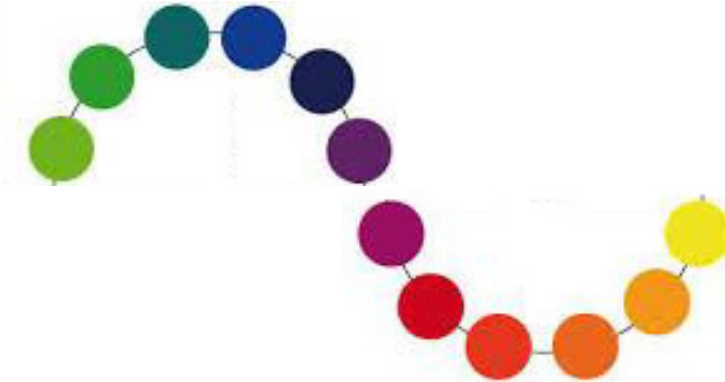
SOĞUK RENKLER; MAVİ - YEŞİL - MOR

Soğuk Renklerin Özellikleri:

- * Dinlendirici, tazelik vericidirler.
- * Yüzeylerin ölçülerini küçük gösterirler.
- * Varlıkları, eşyayı uzak gösterirler.
- * Uyum, denge, ferahlık ve denge içerirler.
- * Durgunluk, huzur ve sakinlik sağlarlar.
- * Sıcakta kullanılırsa serinlik, rahatlık verirler.
- * Çok soğukta kullanılırsa üşütücü olurlar.

Ancak soğuk ve sıcak renklerin kendi içlerinde de bir sıcaklık- soğukluk etkisi vardır. Maviye yakın bir kırmızı soğuk hissedilirken, kırmızıya yakın bir mavi de sıcak hissedilebilmektedir.

Mavi;

Uzak mesafeden hızlı algılanan bir renktir. Yalnızlığı, üzüntüyü, depresyonu, bilgeliği, güveni ve sadakati simgeler. Akılcı, rasyonel bir renktir. Konsantrasyonu artırır. Karar verme mekanizmalarını geliştirir. Mavi renk nabız atış hızını yavaşlatıcı ve sinir sistemini yatıştırıcıdır, kan basıncını ve soluk alıp vermeyi, ağrıyı düşürür.

Mavi ve açık mavi boyanmış ortamlar, verimliliği ve performansı artırır. Ayrıca insanlar mavi renkle yazılmış yazıları daha fazla akılda tutabilmektedir. Bu sebeplerden dolayı sınıf tahta arkaları, çalışma odaları mavi renge boyanmalıdır. Çalışırken akılda kalması gereken notların altına kalın mavi kalemle çizmek okunan şeylerin akılda kalmasını kolaylaştırır. Açık mavi renk, koyu mavinin tersine rahatlatıcıdır. Mavi renk hüznü verirken, açık mavi renk teskin edici ve huzur verici etki gösterir. 7 -11 yaş çocukların favori rengidir.

Kırmızı;

Bütün uyarılar arasında en dikkat çekendir. Kırmızı cisimler daha yakında görünür. Kırmızı renk; sıcak, ateş, kan, aşk, samimiyet, güç, heyecan ve agresiflik gibi kavramları simgeler. Duygusal tesiri en yüksek renktir. 7 yaş grubunun en tercih edilen rengidir. 5. sınıf öğrencileri ile yapılan çalışmalarda sevgi, öfke ve ağrı ile ilişkilendirilmiştir.

Adrenalinini arttırdığından güç ve kuvvetle ilişkilendirildiği için sportif bir renktir. Kırmızı kan basıncını ve solunumu hızlandırır, insanları çabuk karar almaya iter ve beklentileri arttırmaya teşvik edici bir etkisi vardır. Kırmızı renkteki kelimeler ve objeler insanların dikkatini hemen çeker. Dekorasyon ve dizayn yaparken kırmızı cisimlerin mükemmel olması önemlidir. Çünkü insanlar bu objeleri hemen fark edecektir. Kırmızı, duygusal yoğunluğu artıran bir renktir.

Sarı;

Görünürlüğü yüksek, aktif ve enerjik bir renktir. Parlak sarı uyarıcıdır. Spectrumda gözün en hassas olduğu alan aralığıdır. Odaklanma bilgisi hatırlama ve çalışmada fayda sağlar. Hafızayı arttırabilir. Kan basıncını, kalp atışlarını ve solunumu hızlandırdığından astım ve nefes problemi çeken çocuklara faydası vardır. Dikkat çeker, ışığın kaynağıdır. Parlak limon sarısı gözü en çok yoran renktir. Odanın parlak sarıya boyanması, erişkinlerin sinirlenmelerine yol açabilir. Beyninizi ve gözlerinizi yorabilir.

Sarı, az miktarlarda kullanıldığında parlaklık ve sıcaklık hissi verir. Tıpkı güneşli bir gün gibi davet edicidir. Sarı, güneş ışığı gibidir, kendinizi iyi hissetmek için orda olmasını istersiniz ama gözünüzün içine girmesini istemezsiniz. Sarı söz konusu olduğunda seçilen tonlar oldukça önemlidir. En uygun tonu daha yumuşak ve yoğunluktaki tondur. İlköğretim son sınıf öğrencileri ile yapılan bir çalışmada dürüstlikle ilişkilendirilmiştir.

Yeşil;

Yeşil otokontrole yardımcı olur ve grileşmiş yeşil tonları çok kolay yaşanılabilir renklerdir. Yeşil, gözler için en rahat, gözümüzü en çok dinlendiren renktir. Görme gücünü artırır. Sinir sistemi üzerinde doğal bir etki yapar, sakinleştirir. Zihni duygusal ve mantıksal uyarır. Doğanın yaşamın ve bitki örtüsünün rengidir. Ses telleri ile ilgilidir. Gelişmekte olan dil becerilerini etkiler.

Yumuşak bir etki verdiği için sanatsal faaliyetlerde etkilidir.Doğru karar vermede etkilidir. Yeşil otokontrole yardımcı olur ve grileşmiş yeşil tonları kullanılan mekânlarda çok kolay yaşanılabilir.

Mor;

Kırmızının uyarıcı ve mavinin sakinleştirici etkisi dengelenir. Beyinsel aktiviteleri ve sanatsal becerileri arttırır. Sinir hastalarını sakinleştirdiği gözlemlenmiştir, sakinleştirici özelliği sebebiyle lila tonları revirlerde kullanılabilir. Sözel olmayan aktiviteleri desteklediği için ise drama odalarında kullanılır. Ancak genellikle okullarda kullanılmaz.

Kahverengi;

Kahverengi, toprağın ve ahşabın rengidir. Tutucu, emin ve besleyici bir renktir. Doğaya ve güvenilirliğe işaret eder. Sağlam ve güvenilir bir his verir. Kahverengi doğal, rahat ve açık bir atmosfer yaratmayı sağlar. Durağanlık, güçlülük, ciddiyet, destek, olgunluk ve güvenilirlik mesajları verir.

Sahip olma, irade ile de ilişkili bir renktir. Ergenlerde aile ve arkadaşlık ilişkilerinde kahverenginin olumlu tesiri vardır. Aynı zamanda sakinlik ve huzur da verir. Ergenlerin kıpır kıpır enerjisini sakinleştirip akademik anlamda ayaklarının yere basmasına yardımcı olabilir.

Pembe;

Pembe rengi, romantik ve narindir. Pozitif etkileri olan, sakinleştirici bir renktir. Kısa süreli olarak kalp kaslarının fazla çalışmasını engelleyip insanları sakinleştirmekte ve kalpleri yumuşatmaktadır. Pembe, enerjiyi çeken sakinleştirici bir rol oynar. Aktif ve enerjik olmayan bir renk olan pembenin teskin edici etkileri bazen kısa süreli olabilir. Eğitime ve öğretime fazla bir katkısı olmadığından okullarda yoğun kullanılması tavsiye edilmez.

OKULLARDA RENK VE IŞIK ETKİSİ

Okulun fiziki tesisinin, eğitim ve çalışma ortamına psiko - fizyolojik katkısı hayati önem taşımaktadır. Uygun renkler; öğrenci ve öğretmenlerin göz sağlığını koruma, yaratıcı ve üretken bir alan sağlama, fiziksel ve ruhsal sağlığını korumak için önemlidir. Sinirlilik, huzursuzluk, ilgi kaybı ve davranış problemlerinin çoğu hatalı düzenlenmiş ya da planlanmamış ortamlardan ışık ve renklerden kaynaklanmaktadır.

Bir sınıfın en önemli özelliği ışık almasıdır. Gün ışığının sınırlar üzerinde yatıştırma özelliğinin bulunmasının yanı sıra, öğrencilerin akademik performansını artırdığı, gün ışığı fazla olan sınıflarda az olan sınıflara oranla matematik ve okuma becerilerinde ilerleme kaydedildiği gözlemlenmiştir. Doğal ışık öğrencileri rahatlatır. Konsantrasyonu artırır ve çocuklardaki hiperaktiviteyi azaltır. Gün ışığının vücudun ritmini düzenlediği, strese de iyi geldiği bilinmektedir. Yeterince gün ışığı alan bireylerde düzenli bir şekilde mutluluk hormonu salgılanmakta ve bireylerin hayattan aldıkları zevk artmaktadır.

Parıltısı yüksek ve renkli yüzeyler daha fazla dikkat çeker, yeşil tahta üzerinde tebeşir çizgisinin parlak ve ışıklı görülmesi gibi. Odaklanma istendiğinde odak noktası olması istenen bölge daha renkli ve parlak olursa, dikkatin bu noktaya çekilmesi ve bu noktada tutulması sağlanabilir. Görsel ortam öğrencinin algılama becerisini de etkiler. Renkler kan basıncı, nefes alıp veriş, sindirim, vücut ısısı ve beyin aktivitesinde farklı fizyolojik tepkilere neden olurlar. Örneğin kırmızı rengin altındaki elektromanyetik ve morun üzerindeki dalga boylarının fizyolojik etkileri bulunmaktadır.

Işık-renk ve gölge ilişkisinin iyi kurulması ile farklı mekân atmosferleri oluşur. Renkli ışıkların kullanılmasıyla mekâna hareketlilik kazandırılabilir. Soğuk renge sahip ışıkların kullanımı ile mekân daha az aydınlık gibi algılatılırken; sıcak renge sahip ışıkların kullanımı ile de mekân daha fazla aydınlık olarak algılatılmaktadır.

Çocukların yaratıcılıklarını ve hayal dünyalarını besleyecek öğrenme mekânlarına ihtiyaçları vardır. Sınıflar bu anlamda en çok dikkat edilmesi gereken alanların başında gelir. Özellikle anaokul öncesi çağındaki çocuklar bu yaşlarda okuma ve yazmayı çözemediklerinden iletişim kurmak için görsel malzemelerden ve renklerden faydalanır. Renkler çocukların duygu ve düşüncelerini ifade etmek için kullandıkları en önemli araçlardan biridir. Renk tercihleri duygu durumlarına, kendilerini ifade etme biçimlerine göre değişir.

Renk; çocukların eğitim alanlarını işlevsel ve faydalı olarak tasarlanmanın çok önemli parçalarındandır. Çocuklar onlara öğrenme fırsatı verilen yerlerde tam potansiyellerini ortaya çıkarabilirler ve bu şekilde öğrenebilirler. Araştırmalar renklerin çocukların bilişsel ve motor gelişimlerinde çok önem taşıdığını göstermektedir.

Çevresel faktörler de çocukların her türlü gelişimi ve eğitiminde çok önemli rol oynar. Fiziksel çevrenin her bir özelliği onların eğitimine, gelişimine katkı sağlar. Yerleşim yeri, tasarımı, planı, düzeni, renkleri, öğrenme potansiyellerine katkı yaptığı gibi tam tersi içlerindeki potansiyeli ortaya çıkarmalarına izin vermeyebilir.

İç mekan içerisindeki tamamlayıcı parçaların en önemli ve en güçlülerinden bir tanesi renktir. Renkler çocukların psikolojik ve fiziksel reaksiyonlarını etkiler.

Bir okul yapılırken renklerin öğrenmedeki yeri, çocuklar üzerindeki psikofizyolojik etkileri dikkate alınmalıdır. Uygun kullanılan her renk, o ortama olumlu bir katkı sağlar. Okullarda ve sınıflarda kullanılan uygun renkler çocuklarda öğrenmeyi olumlu yönde etkiler.

Okulda sınıflar planlanırken çeşitli renklerin belli işlevleri harekete geçirdiğini bilmek gerekir. Örneğin koyu renkler çocuklarda belirsizlik ve kasvet uyandırabilir. Bazı renkler uyarır, bazıları gevşetir bazıları da yorar ya da kaygı yaratır. Neşeli, keyif veren renkler çocuğun özgüvenini geliştirir. Okullar çocuklar için güvenli, eğlenceli, rahat ve ilginç yerler olmalıdır, bu sayede öğrenme daha kolay gerçekleşir.

Baktığımız her şeyde renk vardır. İster istemez dikkatimizi ve motivasyonumuzu olumlu ya da olumsuz etkiler. Renk ile çocukların beyin gelişimi arasında bağlantı vardır. Bu yüzden de okullarda renkleri sadece dekor amaçlı değil dikkat ve öğrenmeye fayda sağlama amaçlı da kullanmak gerekir.

Okullarda kullanılan renkler fonksiyonel olmalıdır. Yani seçilen renkler çocukların dikkat sürelerini uzatmada, göz yorgunluklarını azaltmada ya da hareketlerinin yavaşlamasında olumlu sonuçlar yaratmalıdır.

Örneğin; sınıfların yan ya da karşı duvarlarında gözü yormayan ve mat renkler kullanmak çocukların dersi dinlerken ve ödev yaparken kafalarını çevirdiklerinde sürekli aynı yere bakmaktan oluşan göz yorgunluğunu rahatlatır, gözlerini dinlendirmesi için uygundur. Çocukların uzun süreli ve yoğun olarak gördükleri duvarların koyu olmayan renklerde seçilmesi gerekir. Daha az göz temasında buldukları duvarların bir ton koyu boyanması mekânı monotonluktan çıkaracak ve doğru derecede uyaran oluşturacaktır. Yapılan araştırmalarda okullarda rengin ve ışığın uygun bir hale getirilmesinin akademik performans ve zekâ oranlarında olumlu değişiklik yaptığı gözlemlenmiştir.

Sınıflardaki ana amaç çocukların öğrenmesidir. Bilgi alımı ve akılda tutmanın yanı sıra öğrencinin aktif katılım sağlaması da hedeflenir. Bunu yaparken öğrencileri çok fazla uyarana maruz bırakmamak gerekir. Kırmızı, sarı, turuncu çok parlak ve uyaran renktir. Bu renklerden kaçınmalı, rahatlık, sakinlik, mutluluk ve konfor ile ilişkilendirilen yeşil ve mavi gibi renkler tercih edilmelidir.

Eğer sınıftaki mobilyalar renkli ise duvarlarda daha sakin pastel tonlar ya da nötr renkler tercih edilmelidir. Eğer kullanılan sıralar, masalar, sandalyeler renkli değil ise yine duvarlarda parlak bir renk kullanmak yerine duvara asılan materyellerin renkli olması tercih edilmelidir. Çok renkli materyallerin olduğu sınıflarda duvarlar yeşil, mavi ve bej tonlarında olmalıdır.

Kütüphanelerde sessiz, sakin, rahatlatan ama bir yandan da dikkatlerini verecekleri, konsantrasyonu sağlayacak bir renkten yararlanarak ortam oluşturulmalıdır.

Çok renklilik kadar renksizlik de çocukların duygularında ve öğrenmesinde olumsuz etki yaratır. Örneğin; monoton tek renk ortamlar çocuklarda negatif ve içe dönük bir etki yaratabilir. Bu içe dönüklük sıkıntı, kaygı, huzursuzluk duyguları ortaya çıkarabilir. Bunun sonucu olarak da dikkat ve konsantrasyon bozukluğu ve sinirlilik meydana gelmesi söz konusu olabilir.

Dikkatlice seçilen okul renkleri okulda pozitif bir etki yarattığı gibi çocukların akademik başarılarını olumlu etkilemekte ve öğrencilerin devamsızlığını da azaltmaktadır.

Yapılan araştırmalar soğuk renklerin kan basıncı üzerinde etkisi olduğunu ve basıncı yavaşlattığını göstermiştir. Kalp basıncında ve kalp ritminde değişiklik yaratan bu renkler çocukların dikkat sürelerini artması ve bunun da öğrenmeye fayda sağlaması açısından oldukça önemlidir.

OKULLARDA RENK KULLANIMI

OKUL ÖNCESİ DÖNEMİ

Okul öncesi yaş grubundaki çocuklar için her şey gördükleri gibidir. Soyut düşünemez, somut düşünürler. Doğaları gereği çok hareketli olduklarından sıcak ve parlak renkler dikkatlerini çeker.

Bir eğitim kurumunda eğitim öğretim verecek kadro, bina, eğitim metaryelleri ve diğer unsurlar kadar renkler de çok önemlidir. Uygun kullanılan renkler göz sağlığını korur, öğrenmeye olanak sağlar ve akıl sağlığını destekler. Çocuklarda görülen rahatsızlık, huzursuzluk, ilgi kaybı, davranış bozukluğu problemlerinin bir kısmı buldukları ortamlarda yanlış ışık ve renk kullanımı ile de tetiklenmektedir.

3-6 yaş grubundaki çocuklar için; sarı kırmızı gibi sıcak ve parlak renkler aktif, enerjik olan doğalarını, bütüncü renkler gibi görünse de yalnızca dikkatlerini çekmek için yeterli olacaktır. Bu renkler uyarıyı öğrenmelerine katkı sağlamaz.

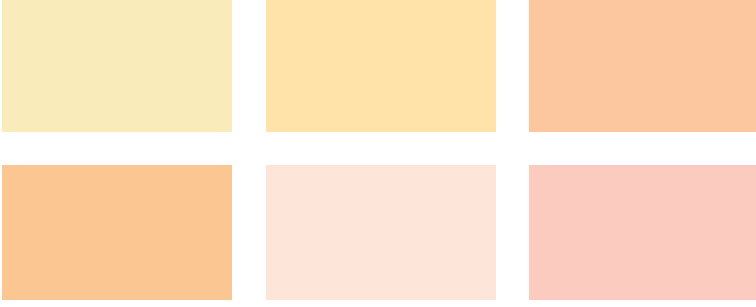

Anaokullarındaki sınıflarda çok parlak sarılar, kırmızılar yerine açık somon, açık sarı ve açık şeftali rengi kullanılabilir.

Küçük çocuklarda oyunun duygusal, fiziksel ve bilişsel faydaları kaçınılmaz. Renkler de çocuklar için aynı derece önemlidir. Çünkü hayal gücünü artırır. Ayrıca motivasyonu ve odaklanmayı artırarak öğrenmeyi kolaylaştırır.

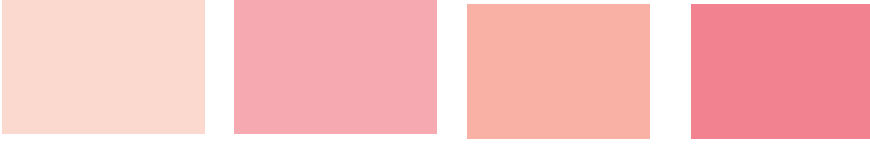

OKUL ÖNCESİ SINIF RENKLERİ

Pembe,şeftali,yavruağzı tonları

OKUL ÖNCESİ KULÜP VE OYUN ODASI RENKLERİ

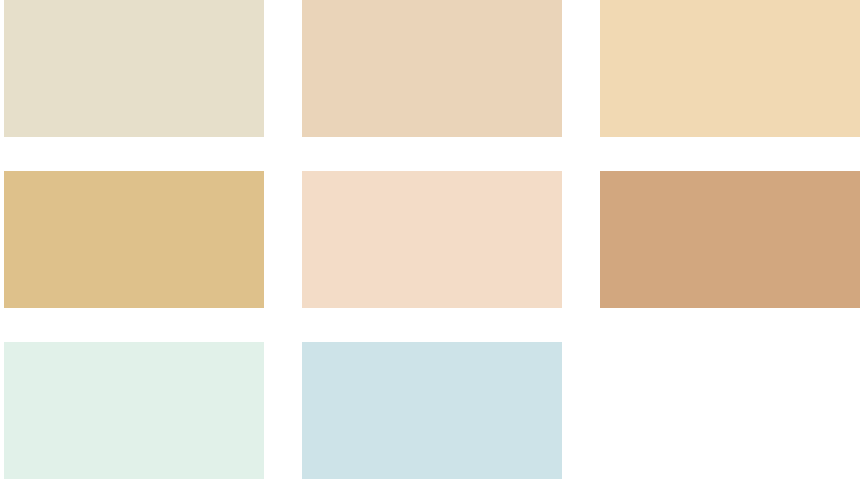

Açık ve koyu pembe tonları, gülkurusu

OKUL ÖNCESİ YÖNETİM ODASI RENKLERİ

Grimsi pembeler, açık yeşilimsi maviler, açık nötr kahverengi tonları

OKUL ÖNCESİ KORİDOR RENKLERİ

Açık – koyu eflatun, açık nötr yeşiller, yavruağzı, açık hardal tonları

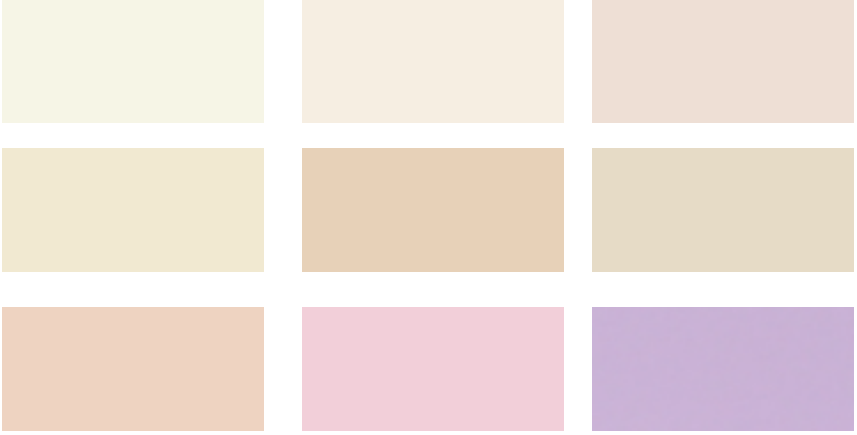
İLKÖĞRETİM DÖNEMİ

Bu yaş gurubundaki çocukların okul ortamında dikkat ve konsantrasyonlarının artmasına daha çok ihtiyaçları vardır. İlköğretim sınıflarında bejler ya da mavinin biraz daha fazla olduğu yeşiller kullanılması daha uygundur.

Sınıflarda öğretmenin ve çocuğun bakacağı karşı duvarın, yan duvarlardan farklı olması önemlidir. Öğrencilerin hem aynı metaryele bakmaktan gözlerinin yorulmasını engellemek ve biraz dinlendirmek ve hem de öğretmenin bütün gün ders anlatırken baktığı duvarın onu dinlendiren bir renk olması için bu iki yön renklerinin özel olması gerekmektedir. Öğrenmede dikkati belli noktalara çekmek önemlidir. Sınıfta bu nokta, tahtanın olduğu taraftır ve tahta arkasındaki rengin hem rahatlatıcı hem de dikkatin devamlılığını sağlayan bir renk olması gerekir.

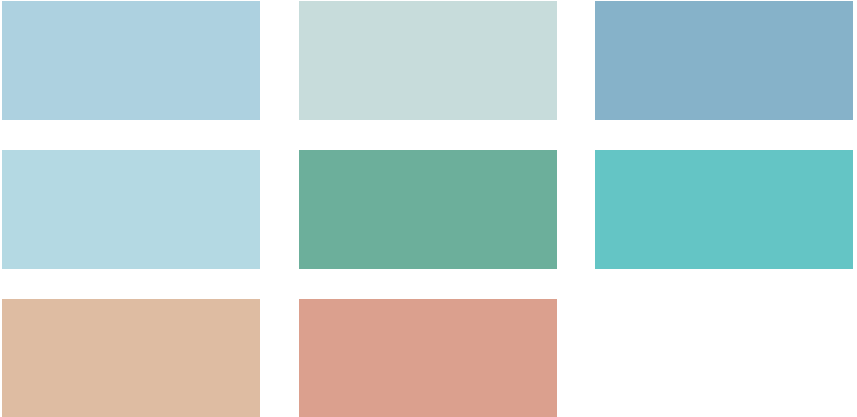

İLKÖĞRETİM DÖNEMİ SINIF RENKLERİ

Bej, açık- koyu lila, eflatun tonları

İLK ÖĞRETİM DÖNEMİ TAHTA ARKASI DUVAR RENKLERİ

Açık nötr mavi tonları, mavimsi açık yeşil tonları, açık-koyu gül kurusu

LİSE DÖNEMİ

Çocuklar ergenlik dönemine girdikleri andan itibaren sıcak renkler yerine daha çok soğuk renkleri tercih ederler. Mavi ve yeşil olgunlaşmanın ve sakinliğin rengidir. Sıcak renkler hayatlarında olsa da mavi ve yeşiller favori renkleri olarak öne çıkar.

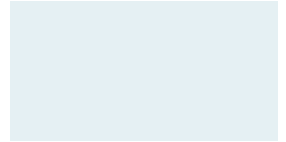
Lise sınıflarında yumuşak tonların kullanılması uygundur. Bu yaş grubu çocukların enerjik olması değil, dikkatlerini daha fazla vererek odaklanmaları ve derslerine çalışmaları beklenir. Bejler, açık yeşiller, mavi –yeşiller sınıflarda kullanılacak uygun renklerdir.

Lisede koridorlarda kullanılacak renkler de bej ve yeşil tonları olabilir. Hatta mümkünse iki rengi de kullanmak iyi olacaktır.

LİSE DÖNEMİ SINIF RENKLERİ

Nötr maviler, yeşiller, grimsi bejler, grimsi eflatun

OKULLARIN ORTAK ALANLARINDA RENK KULLANIMI

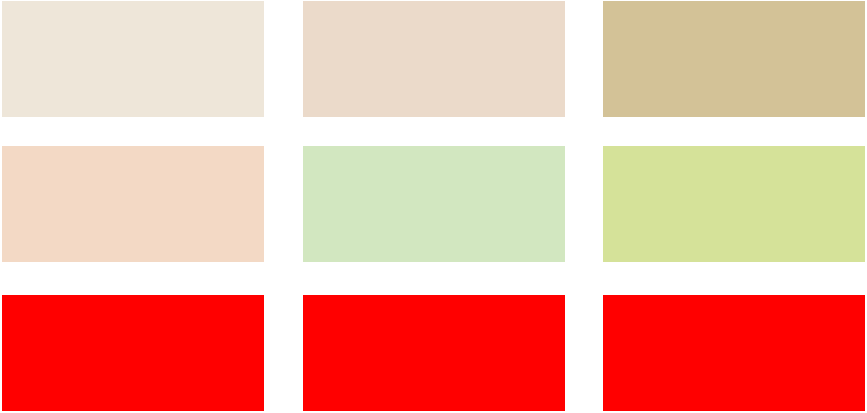
ATATÜRK KÖŞELERİ

Okul girişlerinde yer alan Atatürk köşelerinin gösteriştten uzak, yalın ama anlamlı, okulun eğitim seviyesine, genel atmosferine ve kullanılan temel renklerine uygun olması önemlidir. Ana tema çerçevesinde kullanılacak resim, heykel ve rölyeflerde yer alan Atatürk görüntülerinin özenle seçilmesi, aslına uygun, benzerlik göstermesine dikkat edilmelidir. İstiklâl Marşımızın on kıtası ve Gençliğe Hitabe, merkezin iki yanında yerini almalıdır. Okula ait başarılar bütünlüğü bozmayacak şekilde bu alanda yer alabilir.

KORİDORLAR

Koridor renkleri yaş guruplarına göre değişir. Okul öncesi ve ilköğretimde daha canlı renkler kullanılabilir. Binada tüm koridorlar tek renk olabileceği gibi her koridor farklı renklere boyanabilir. Ortaöğretim ve liseler için gri mavi, bej ve yeşil tonları uygundur.

Uzun ve dar bir koridorun olumsuz etkisi iki uçtaki duvarların sıcak, yan duvarların ise soğuk renklere boyanmasıyla azaltılabilir. Koridor yan yüzeylerinde her iki duvarda da aynı gri tonunun tercih edilmesi ve yatayda kırmızı şeritlerle desteklenmesi uzun koridor etkisini arttıracaktır.

Acil çıkışların gösterilmesi için de duvarlara sınıfların takip etmesi gereken renk işaret şeritleri yapılabilir. Örneğin; Görsel Sanatlar sınıfındaki öğrenciler, acil bir durumda, sınıftan çıkar çıkmaz kapıdan başlayan sağ şeritteki rengi takip ederek okul çıkışına ulaşabilir. Bu renk kuşağı üzerindeki sınıfların sırayla tahliyesi mümkün olacağı gibi, her sınıfın kendine ait bir rengi de olabilir.

Koridorlar aynı zamanda birer öğrenme mekânları ve teneffüs, dinlenme alanlarıdır. Bu alanların öğrencilerin seviyelerine uygun aktiviteler yapabileceği şekilde tasarlanması uygun olacaktır. Belirlenen temalar çerçevesinde oluşturulacak koridor sergileri ve yerleştirmeleri ile öğrenmenin sınıfın dışına taşması ve pekiştirilmesi sağlanabilir.

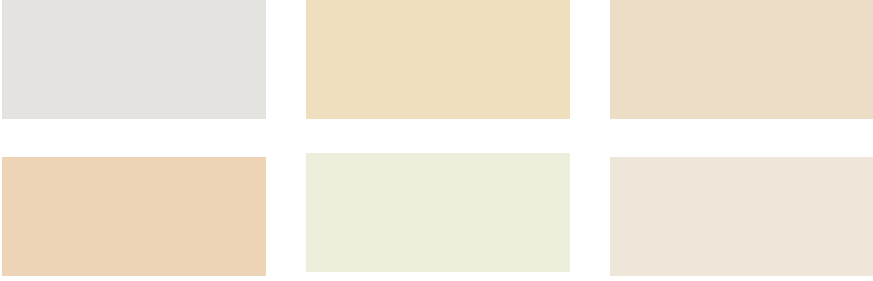

YÖNETİM ODALARI

Yönetim odalarında resmiyeti ve ciddiyeti korumalı ama aynı zamanda iç karartıcı, sıkıcı ve huzursuzluk verici renkler kullanılmamalı, sıcak ve göz yormayan renkler kullanılmalıdır.

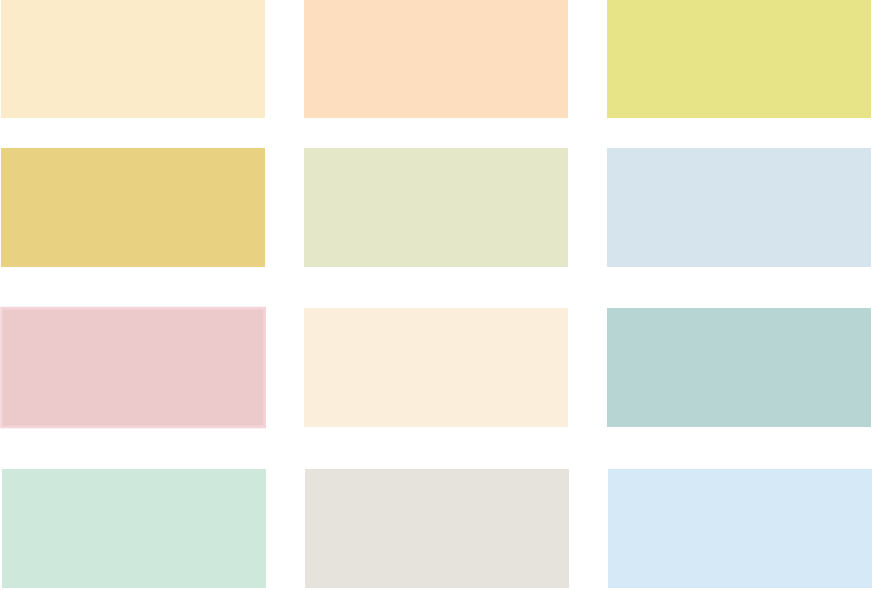
Açık kahve ve bej tonları yönetim odaları için uygun renklerdir.

TOPLANTI ODALARI

Toplantı odalarında işlevsellik önemlidir. Toplantı odalarında bulunan kişiler sürekli değişir. Bazı insanların dikkati çabuk dağılır. Bazı insanlar gergin olabilir. Sarı dikkati toplayan bir renktir toplantı odaları için uygundur. Ancak fazla parlak renkler bir süre sonra gerginlik ve huzursuzluk yaratabilir. Bu yüzden renkleri seçerken değeri ve doyunluğuna dikkat etmek gerekir. Toplantı odaları rahatlatıcı; ferah ve dikkat odaklamayı sağlayacak renklerden olmalıdır.

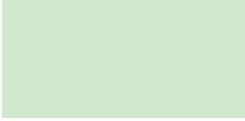
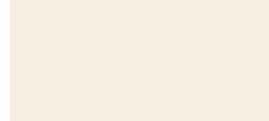
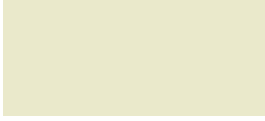
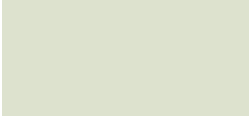
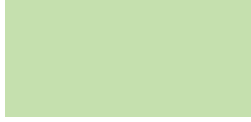
Sarı ve yeşil tonları, nötr renklerle beraber kullanılmalıdır.

Açık-koyu hardal sarı tonları, çok açık nötr mavi, uçuk toz pembe, uçuk yeşiller

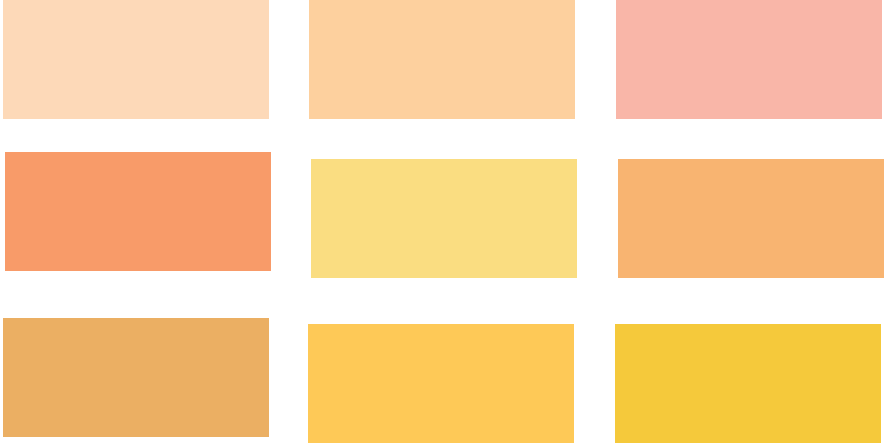
KÜTÜPHANELER

Yeşil, açık yeşil, krem ve açık kahve rengi tonları dikkati ve konsantrasyonu artırır. Daha sakin ve pasif bir etki yaratır. Bu tonların okul kütüphanelerinde kullanılması uygundur.

YEMEKHANELER

Sıcak renkler iştah açıcıdır. Bu yzden yemek yenilen yerler için uygundur. Mavi ve yeşil renkler soğuk olduğu için iştah kapatıcıdır, lokanta ve yemek yenilen yerlerde kullanılması tercih edilmez. Yemekhane renkleri yaş gruplarına göre değişiklik gösterir. Anaokullarında ocukların iştahlarının açılması ve mutlulukla birleştirilmesi için özellikle turuncu gibi renkler ya da kabak çiçeği renkleri kullanılabilir. İlköğretim ve liselerde de yine hızla yemek yenilip derse dönmek için turuncu renk uygundur.

MATEMATİK, FİZİK ve KİMYA LABORATUVARLARI

Bu dersler öğrencilerin zorlandıkları ve çekindikleri dersler olduğundan laboratuvarlarda kan basıncını yükselten renklerden uzak durulmalıdır. Hem kan basıncını azaltacak hem de dikkatin yoğunlaşabileceği sakinleştirici mavi ve yeşil tonların duvar ve tezgahlarda kullanılması uygun olacaktır.

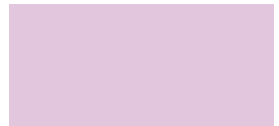
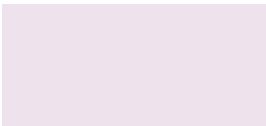
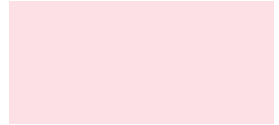
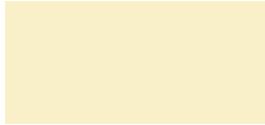
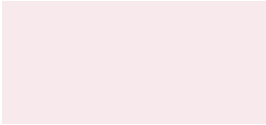
Açık ve nötr maviler, yeşiller

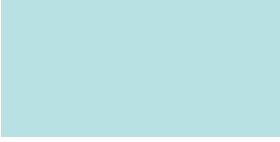
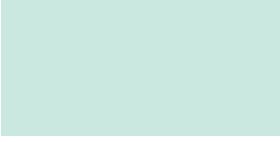
REVİR

Bu odalarda sıcak ve soğuk renkler arasında denge sağlamak gerekir. Mavi ve yeşiller insanları rahatlatır. Çünkü bu renklerde sakinlik, huzur hissi vardır. Ama her şey mavi ve yeşil olduğunda soğukluk hissi yaratır. Bejler, sıcak sarılar, somonlar kullanılarak sıcaklık hissi verilir.

REHBERLİK SERVİSİ

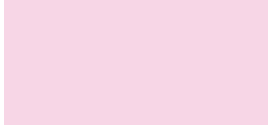
Bu mekanlarda hem öğrencinin hem de öğretmenin doğru karar verebileceği öğrencinin kan basıncını arttırmayan, konuşurken kendini rahat hissedeceği renkler kullanılmalıdır. Açık yeşil tonları, mavi-yeşiller uygun olur.

SPOR SALONLARI

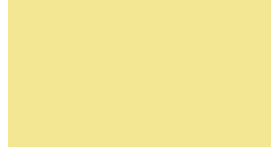
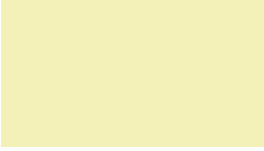
Büyük yüzeyli alanlardır. Bu tür alanlarda bol ışıklı renklerin olması tercih edilmelidir. Enerjinin yüksek olduğu alanlar olduğu için sıcak renkler tercih edilmelidir. Sarı, turuncu veya pembe uygun renklerdir.

GÖRSEL SANATLAR VE TEKNOLOJİ TASARIM ATÖLYELERİ

Sanatsal eğitim verilen dersliklerin yaratıcılığa imkan sağlayan bir ortam özelliği göstermesi gerekir. Açık sarı gibi ışıklı renkler güzel sanatlar için uygun renkler olarak öne çıkar.

TASARIM BECERİ ATÖLYELERİ

Temel eğitim düzeyinde 5 temel alan etrafında 10 atölye türü bulunmaktadır. Okullar atölye türlerini, 5 temel alanı karşılayabilecek biçimde olmak koşuluyla kurumların ve insan kaynaklarının ihtiyaç, ilgi ve isteklerine göre seçebilmektedirler.

2019 yılında Millî Eğitim Bakanlığımızın revize ettiği TBA Teknik Şartnamesinde atölyelere ait teknik özellikleri, standart ve kalite hususları ve sınırlamalar belirlenmiştir. İdari birimlerin rızası dahilinde renk konusunda esneklik sağlanabilmektedir.

TBA kapsamında bir atölye kendi içinde değerlendirilmeli ve işlevsel özelliklerine kullanıcı profiline göre şekillendirilme renklendirilmelidir.

TBA kapsamındaki atölyeler şunlardır:

Ahşap Metal, FeTeMM, Drama ve Eleştirel Düşünce, Görsel Sanatlar, Müzik, Ortaöğretim Bilim, Ortaöğretim Kültür sanat, Salon Sporları, Tabiat ve Hayvan Bakımı, Yaşam Becerileri, Yazılım Tasarım.

TBA ATÖLYELERİNDEN ÖRNEKLER

Ahşap Atölyesi

Drama ve Eleştirel Düşünce Atölyesi

OKUL BAHÇELERİ

Okulların eğitim verilen merkez olma özelliğinden yola çıkılarak çocukların ekolojik sistemleri yaşayarak ve gözlemleyerek öğrenmesi fikrine dayalı bir eğitim alanlarının başında okul bahçeleri gelir. Doğal oyun alanları çocukların yaratıcılığına olumlu etkide bulunur. Bahçelerin topoğrafik yapılarının incelenmesi ve buna uygun tasarımlarla öğrencinin oynarken de öğrenmeyi gerçekleştireceği ortamlar sağlanmalıdır.

Bahçe alanı uygun olan okullarda mini ekim alanları oluşturmak, çocuğun toprağa dokunmasını sağlamak, hem sorumluluk bilinci kazanmasında hem de bedensel ve ruhsal gelişiminin desteklenmesinde büyük önem taşır.

Öğrencilerin bahçedeki hareketlerini arttırmak, deşarj olmalarını sağlamak için onlara spor yapabilecekleri alanlar oluşturulmalıdır. Bu bazen yere çizilebilecek birkaç kare ile halledilebilirken bazen de birkaç pota ile çözüme ulaştırılabilir.

Çocukların bahçede oyun oynarken ya da dinlenirken sıcaktan etkilenmemesi için bahçenin yan kısımlarına portatif veya kalıcı gölge alanları oluşturulabilir. Geniş ve elverişli bahçelerde bu gölge alanları ağaçlandırma yoluyla da sağlanabilir.

Çocuklarda su kaybı, en çok bahçede koşup oynarken gerçekleşir. Bu sebeple uygun alanlara su sebilleri koymak bu ihtiyacı karşılayacaktır.

KAYNAKÇA

Alakuş, Y. Z. (2009). Renk Olgusu ve Günümüz Mimarisindeki Yeri. (Yüksek Lisans Tezi). Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.

Baran, M., Yılmaz, A. & Yıldırım, M. (2007). Okul Öncesi Eğitimin Önemi ve Okul Öncesi Eğitim Yapılarındaki Kullanıcı Gereksinimleri. Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi. 8, ss. 27-44.

Cannon Design Architects, VS Furniture ve Bruce Mau Design. Üçüncü Öğretmen, Tasarımı Kullanarak Eğitim ve Öğretimi Dönüştürmenin 79 Yolu. <https://www.vkv.org.tr/modelokul/>

Hashempour, L., Sapchi Taghizadeh, A. (2015). Okul Kütüphanelerinde Renk Etkileri ve Önemi. Milli Eğitim Dergisi. 208 (Güz). 51-60.

Ertem, A. Psikolojide Rengin Etkisi. <http://renketkisi.com/psikoloji-ve-renk.html>

Müezzinoğlu, M. Kübra. (2018). Eğitim Mekânlarında Kullanılan Renk ve Işığın Öğrencilerin Fonksiyonel ve Algısal Değerlendirmeleri Üzerindeki Etkileri.(Doktora Tezi) Selçuk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü. Konya.

Özbal, N., Aydoğan, İ. (2017).Eğitimde Estetiğin Gerekliliği ve Oluşumu Üzerine Bir İnceleme. Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi. Temmuz, C.:7/2. 249-260.

Özbudak, Y.B., Gümüş, B., Çetin, F.D. (2003). İç mekân aydınlatmasında renk ve aydınlatma sistemi ilişkisi. http://www.emo.org.tr/ekler/0db17c6772e2a26_ek.pdf (Erişim: 17 Nisan 2021).

Radmard, S., Karataş İ. H. , Öksüz Gül, F. (2021). Okul Yapısının Tasarımı ve Estetiği: Ulusal ve Uluslararası Perspektifte İçerik Analizi. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi. 36 (2). 406-429.

Parlak yıldız, S. (2017). İlkokul Mekanlarında Tasarım Bileşeni Olarak Renk Olgusunun Etkileri. (Yüksek Lisans Tezi). Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.

____. Çocuklarda Renk Etkisi – Okul öncesi, ilköğretim ve lise renkleri. <https://www.filliboya.com/evimleben/haber-detay/cocuklarda-renk-etkisi--okul-oncesi-ilkogretim-ve-lise-renkleri>. (Erişim: 28 Aralık 2020).

____. DYO, Mimar Sinan Güzel sanatlar Üniversitesi. Okullara Değer Teknik Kılavuzu. <https://www.yarinlaricindeger.com/okullaradeger>. (Erişim: 12 Şubat 2021).

____. (2019). Okul Tasarımı ve Estetiği Bildiri Özetleri. Uluslararası Okul Yöneticileri Konferansı (27- 28 Haziran 2019). http://ispc.oncu-yoneticiler.com/wp-content/uploads/2019/07/ISPC2019_bildiriOzetleri_SB.pdf (Erişim: 18 Ocak 2020).

Örnek Görsellerin Alındığı Okullar

Beykoz Koç Ortaokulu

Deniz-İş İlkokulu

Esenler Mareşal Fevzi Çakmak İlkokulu

Göztepe Halil Türkkan Ortaokulu

Kartal Atatürk İlkokulu

Kartal Sabri Taşkın İlkokulu

Kartal Zekeriya Güçer İlkokulu

İstanbul Millî Eğitim Müdürlüğü
Adres: Binbirdirek Mah. İmran Öktem Cad. No:1
Sultanahmet Fatih / İSTANBUL
(0212) 455 04 00
www.istanbul.meb.gov.tr